

A
K
V
A
R
Y
U
M

DAVID VANN

Çeviri: SUAT ERTÜZÜN

♥ can
roman

DAVID VANN
AKVARYUM

Aquarium, David Vann

© 2015, David Vann

Çizimler: © Volkan Akmeşe

© 2017, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Bu eserin Türkçe yayın hakları Onk Ajans Ltd. Şti. aracılığıyla alınmıştır.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Ocak 2017, İstanbul

Bu kitabın 1. baskısı 2000 adet yapılmıştır.

Editör: Seçkin Selvi

Düzeltili: Mert Tokur, Ebru Aydın

Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak baskı: Azra Matbaası

Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi D Blok 3. Kat No: 3-2

Topkapı-Zeytinburnu, İstanbul

Sertifika No: 27857

İç baskı ve cilt: Yıldız Matbaa Mücellit

Davutpaşa Cad. Emintaş Kazım Dinçol San. Sit. No: 81/25-26

Topkapı-İstanbul

Sertifika No: 33837

ISBN 978-975-07-3370-3

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/9789750733703

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 31730

DAVID VANN
AKVARYUM

ROMAN

İngilizce aslından çeviren

Suat Ertüzün

David Vann'ın Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Bir İntihar Efsanesi, 2012

Caribou Adası, 2012

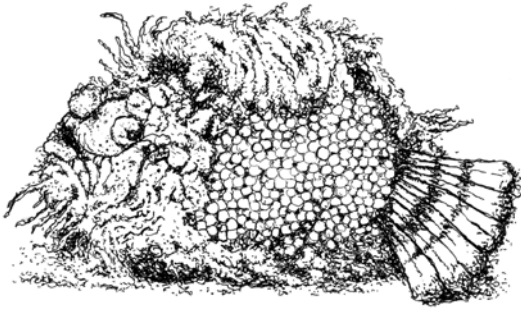
Pislik, 2013

Keçi Dađı, 2014

DAVID VANN, 1966'da ABD'ye bağlı Aleut Adaları'ndan Adak'ta doğdu. Babasının intihar etmesini, yaşama tutunmak için bir çıkış noktası olarak gördü ve *Bir İntihar Efsanesi* adlı ilk kitabında bu konuyu işledi. Basılan ilk kitabı *A Mile Down: The True Story of a Disastrous Career at Sea* (Bir Mil Ötede: Denizde Talihsiz Bir Mesleęin Öyküsü), çoksatarlar arasına girdi. Yazımının üzerinden 12 yıl geçtikten sonra yayımlanan *Bir İntihar Efsanesi*, büyük ilgi uyandırarak Fransa'da Médicis Ödülü dahil on bir ödöl kazandı. *Caribou Adası*'yla (2011) başarılarını sürdürdü. *Pislik*, 2012'de, *Keçi Dağı*, 2013'te yayımlandı. David Vann, San Francisco Üniversitesi'nde ders vermekte, ayrıca bazı dergi ve gazetelere makaleler yazmaktadır.

SUAT ERTÜZÜN, 1971'de Hollanda'da doğdu. İlkokulu Hollanda'da, ortaokul ve liseyi İstanbul'da okudu. Boęaziçi Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü'nü 1996'da bitirdi. Bir süre bankacılık ve turizm sektöründe çalıştıktan sonra çevirmenlik yapmaya başladı. Oscar Wilde, Kiran Desai, J.M. Coetzee, Rudolfo Anaya, Julia Glass, John Hughes, Sybille Bedford, John Banville, Patricia Highsmith, Stephen Greenblatt, Aimee Bender, V.S. Naipaul gibi yazarların eserlerini Türkçeye kazandırdı.

İyi kalpli ve cömert annem, Lorraine Ida Vann için

Balık o kadar çirkindi ki, balığa benzemiyordu bile. Dal budak salmış etli soğuk yosunlarla kaplı, yeşil beyaz benekli bir taşta sanki. Başta fark etmemiştim, ama sonra yaklaşmak için yüzümü cama bastırdım. O inanılmaz gürlükteki yosunlara gömülü kalın dudakları, somurtkan bir ağız gibi aşağı doğru kavis yapmıştı. Gözü küçük kara bir boncuk gibiydi. Geniş kuyruğu koyu benekli kuşaklarla bezeliydi. Ama bunlardan başka balık olduğunu ele verecek hiçbir yanı yoktu.

“Ne çirkin, değil mi?”

Yanımda ansızın beliren yaşlı adamın sesi tatsız bir sürprizdi benim için. Burada şimdiye kadar kimse benimle konuşmamıştı. Karanlıktaki nemli ve sıcak odalar dışarıdaki kardan koruyan bir limandı.

“Galiba öyle,” dedim.

“Şu yumurtalar yok mu? Hepsini birden güvende tutuyor.”

Yumurtaları ondan sonra gördüm. Balığın bir bölümü beyaz bir denizşakayığının gerisinde saklı sanmıştım, ama şimdi salkım halindeki yumuşak beyaz küreciklerin bir sapa bağlı olmadığını, her küreciğin ayrı durduğunu, yumurtaların balığa gövdeden bir şekilde tutunduğunu görebiliyordum.

“Üç benekli kurbağa balığı,” dedi adam. “Yumurtalara erkeğin niye baktığı bilinmiyor. Belki güvende tutmak için. Belki öbür balıkları kendine çekmek için.”

Şu üç benek nerede?

Yaşlı adam kıkırdadı. “İyi soru. Balıktaki benekler ihtiyar bir adamın elindekilerden daha fazla.”

Gözlerimi çevirmedim. Ellerini görmek istemiyordum. Adam ölmesine ramak kalmış gibi, çok yaşlıydı. En azından yetmiş filan olmalıydı, ama yine de duruşu iyiydi. Nefesi yaşlılarınkini andırıyordu. Ellerimi cama dayayıp daha iyi bir bakış açısı arar gibi, biraz geri çekildim.

“Kaç yaşındasın?” diye sordu.

“On iki.”

“Senin gibi cici bir kız niye arkadaşlarıyla veya annesiyle değil?”

“Annem çalışıyor. Onu burada bekliyorum. Trafığe göre dört buçuk-beşte beni buradan alıyor.”

Tam o sırada balık, bir ayağını taştan kaldırır gibi, yüzgecini biraz çekti ve altından etinin yumuşak, soluk rengi belirdi.

“Kollarımız ve bacaklarımız birer yüzgeç,” dedim.
“Şuna bak. Ayaklarıyla taşı kavramış neredeyse.”

“Vay,” dedi yaşlı adam. “O kadar değişmişiz ki artık kendimizi tanıyamıyoruz.”

Ona ancak o zaman baktım, yaşlı adama. Teni balı-
ğinki gibi benekliyd; saçları yumurtaların üstüne doğru
kvrılan balığın yüzgeci gibi yana atılmıştı. Dudakları
ciddiyetle aşağı bakıyordu. Çizgili şiş suratına gömülü,
kamufle olmuş küçük gözlerini kaçırdı. Korkuyordu.

“Neden buradasın?” diye sordum.

“Sadece görmek için. Fazla vaktim kalmadı.”

“O zaman balıkları benimle birlikte seyredebilirsin.”

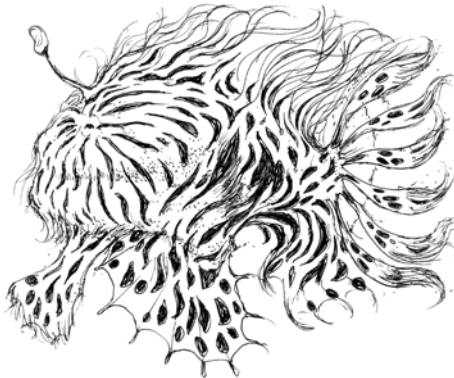
“Teşekkür ederim.”

Kurbağa balığı taşların üstünde yüzmüyordu. Onla-
ra yapışmıştı. Her an kaçabilecek gibi görünüyordu, ama
ayaklarını düzeltmek dışında kıpırdamamıştı.

“Bahse girerim içerisi sıcaktır,” dedi yaşlı adam.
“Tropik su. Endonezya. Sıcak suda geçen bütün bir
ömür.”

“Banyodan hiç çıkmamak gibi.”

“Aynen öyle.”

Yukarıdan başka garip bir balık geçiyordu ve leopar desenli nakışındaki benekler çekiştirilip uzatılmış gibiydi. Yüzgeçleri şeffaftı ve şekli balığa benzemiyor, daha çok şekilsiz bir deseni andırıyordu.

“Tüylü kurbağa balığı,” dedi adam. “Öbürünün akrabası. Latince isminde antenleri anılır.”

“Ağzı nerede veya gözleri ya da herhangi bir yeri?”

“Bilmiyorum.”

“Bunun neresine balık diyorlar ki?”

“Yine iyi bir soru.”

“Sen kaç yaşındasın?”

Adam sırttı. “Benim nereme insan dediklerini sormak ister gibisin.”

“Affedersin.”

“Sorun değil. İtiraf edeyim ki, bunu ben de merak ediyorum. Zar zor yürüyorsam ve yalnızsam, tanınır olmaktan çıktıysam, yüzümün eski halinden eser kalmadıysa ve oradaki tüm uzuvlar beni bile şaşırtacak kadar gizlenmişse, daha önceden insan dediğine hâlâ aynı şeyi diyebilir misin? O artık yeni bir şey değil midir? Hatta onu kimse görmüyorsa, ona bir şey bile denebilir mi?”

“Özür dilerim.”

“Hayır. Bu ilginç bir soru, üstünde birlikte düşünmemiz gereken bir soru. Ayrıca bu benim için bir zevk. Şunun bir balık mı, benim de bir insan mı olduğumuz konusunda kafa yarabiliriz.”

“Evet, ama gitmem gerekiyor. Saat dört buçuğa geliyor, annem her an gelebilir.”

“Yarın kaçta burada olacaksın?”

“Ders üçe yirmi kala bitiyor. Yani üçü çeyrek geçe gibi olurum.”

“Hangi okula gidiyorsun?”

“Gatzert’e.”

“Oraya kadar uzun bir yol değil mi?”

“Öyle. Hoşça kal.” Işık çerçevesi karanlık koridorlardan aceleyle yürüdüm. Akvaryumun kendisi, müthiş derine dalmış bir denizaltı gibi, suyun içindeymiş duygusu uyandırıyor. Öyle ki, lobiye çıktığımda kendimi bambaşka bir dünyada hissediyordum; Seattle’daki günbatımında parlak bulutlar, boza çalan gökyüzünde birkaç kızarıklık ve ıslak sokaklardan bir manzaranın içindeydim. Kararıp yumuşayan kar yine donmayı bekliyordu. Annem henüz görünürlerde değildi.

Kabanımı giyip fermuarını çektim. Cüssemin böyle ikiye katlanmasına bayılıyordum. Suni kürkten kapüşonu başıma geçirdim. Artık neredeyse görünmezdim.

Annem nadiren dört buçukta gelirdi. Ben her zaman beklemeye koyulur, yolun karşısındaki demiryoluna ve ilerisindeki otoyol üstgeçidine uzun uzun bakardım. Gökyüzünde kocaman ve karanlık, dünyayı kapatan beton levhalar. Buradan kuzeye de güneye de gidilebiliyordu ve biz daima güneye giderdik. Yola Alaska Yolu denirdi, ama biz o tarafa hiç gitmedik.

Kamyonlar ve ardı arkası kesilmeyen arabalar, beton, gürültü ve soğuk; balıkların dünyasından apayrı bir âlem. Balıklar rüzgârı hiç hissetmezlerdi. Hiç üşümez veya kar görmezlerdi. Ama beklemeleri gerekiyordu. Hatta bütün yaptıkları beklemektir. Ayrıca o camların içinde ne görüyorlardı? Bizi mi, yoksa bir aynalar diyarında sadece kendi yansımalarını mı?

Büyüyünce balık bilimci olacaktım. Avustralya ya da Endonezya’da, Belize veya Kızıldeniz’de yaşayacak ve günlerimin çoğunu aynı sıcak suların içinde geçirecektim. Binlerce kilometreye yayılan bir balık tankı. Akvaryumların sorunu, içlerine giremememizdi.

On iki yaşındaki Caitlin, rıhtımda işçi olarak çalışan annesiyle yaşıyor. Annesinin çalışma saatleriyle kızın okul saatleri uyuşmadığından, çocuk sabahları sınıf arkadaşlarından iki saat önce okula gidip beklemek zorunda, okul çıkışında da annesinin işten dönüp kendisini alacağı saate kadar şehrin büyük akvaryumunda vakit geçiriyor ve geniş hayal gücüyle, balıklarla insanların yaşamı arasında paralellikler kurarak onları inceliyor:

“Bir şehrin en sevdiğim yanı hep bu olmuştur; akvaryumların en büyüğü olarak içinde koca dünyalar saklıdır.”

Renkli bir masal havasında başlayan roman, bir noktadan sonra David Vann'ın alışılmış gerilim çizgisine doğru hızla yol alıyor ve şaşırtıcı gelişmelere açılıyor. Küçük kız, balıkların dünyası olan akvaryumun sessizliği, huzuru ve güzelliğinden insanların yaşadığı çok daha tehlikeli ortamlara adım atmak zorunda kalıyor.

